

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Mf.I.40.068/2023/13.

A felperes:

felperes neve (címe)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Ádám Sándor ügyvéd (címe)

Az alperes:

alperesi cég neve (székhelye)

Az alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Farnas József ügyvéd (címe)

A per tárgya:

Sérelemdíj és kártérítés megfizetése

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Gyulai Törvényszék 5.M.70.086/2022/23.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés sorszáma:

Alperes, 5.M.70.086/2022/27.

Felperes, Mf.I.40.068/2023/3.

Í T É L E T :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 254 000 (kettőszázötvennégyezer) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 800 000 (nyolcszázezer) forint csatlakozó fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

A tényállás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított – és a fellebbezésekkel nem támadott –, az ítéltábla által a másodfokú eljárásban lefolytatott bizonyítási eljárás alapján kiegészített tényállás szerint az alperes 2022. március 1-től határozott időtartamban foglalkoztatta betanított öntő munkakörben a felperest munkaszerződés alapján. A felperes munkakörébe tartozott a fémércek előállítására használt gépek kezelése, ideértve azok szükség szerinti tisztítását is. Ez magában foglalta az öntés folyamán keletkezett felesleges anyag leválasztását, az utána történő minőségellenőrzést és szükség esetén a hőtartó kemencéből az olvadt fémeket a gép töltő kamrájába vezető kerámiacsatorna tisztítását is. A kerámiacsatorna tisztítása azért szükséges, mert a munkafolyamat során az olvadt fém a csatorna falán vékony, de egyre vastagodó hártót képezhet. A munkaviszony keletkezésekor a munkáltató a felperesnek egy általános balesetvédelmi oktatást tartott, az egyes géptípusokra azonban külön balesetvédelmi oktatásban nem részesült. Az alperesnél kialakult gyakorlat volt, hogy nem mindenki állította le a gépet csatorna tisztítást megelőzően, ennek következtében előfordult, hogy egy másik munkavállaló bal kezének három ujját 2021. július 20-án a visszatérő kalapács becsípte, aminek kapcsán munkavédelmi eljárás is indult. Ennek ellenére az alperes a kialakult helytelen és balesetveszélyes, a munkavédelmi szabályokba ütköző gyakorlatot továbbra is eltűrte.

[2] 2021. október 6-án a 22 órai munkakezdéskor a felperest (személy 1) csoportvezető arra utasította, hogy egy olyan gépen végezzen munkát, amely részben eltért attól, amelyen addig dolgozott. A gép nem volt teljesen ismeretlen a felperesnek, mert korábban előfordult, hogy azon végzett munkát átmenetileg. A gép működési elve alapvetően hasonló ahhoz, amelyen a felperes rendszeresen dolgozott, tisztításakor a kerámiacsatorna megközelítési módja azonban némileg eltér. A balesettel érintett gép típusa IP 1000-es volt.

[3] A fenti típusú IP 1000-es megjelölésű öntőgépen a kerámiacsatorna tisztítására vonatkozóan általános gyakorlat nem volt, a kerámiacsatorna tisztítását az egyes

munkavállalók egymástól eltérően akként végezték, ahogy számukra kedvező pozícióból elvégezhetőnek tűnt.

[4] A baleset során a tisztítás érdekében a felperes elhúzta a lövőegység védőajtóját, amelyen csak mechanikus retesz volt, elektromos kényszerkapcsoló retesszel nem volt ellátva. A felperes a tolóajtó elhúzása után úgy kezdte meg a kerámiacsatorna tisztítását, hogy bal lábával belépett a munkahenger szára és az úthosszmérő rudazat közé. Az automata üzemmódban visszafelé mozgó öndugattyú szár kengyele a lábát a dugattyú munkahengeréhez szorította és lábszára alsó harmadát összeroncsolta. A munkatársai a gépet leállították és mentőt hívtak, a kórházban a felperes alsó lábszárát amputálni kellett.

[5] Az alperes a balesetet 57/2021/Üzemi számú határozatával üzemi balesetnek elismerte. Határozatának indokolásában rögzítette ugyanakkor, a felperes nem kapcsolta ki az öntőgépet, nem használta a szemben kialakított pódiumot, hanem a védőajtót elhúzva közelítette meg a tisztítandó csatornát.

[6] A balesetet követően a (megye neve) Kormányhivatalnál megindult munkavédelmi eljárásban született (határozatszám) számú határozatában a kormányhivatal kötelezte az alperest, hogy gondoskodjon arról, hogy az IP 1000 típusú öntőgépen a csatornatisztítási művelet az előírásoknak megfelelő módon, az előírt üzemmódban legyen elvégezhető, gondoskodjon a veszélyes teret védő elhúzható tolóajtó biztonsági retesszel történő ellátásáról. Ezen túlmenően a hiányosságok miatt 900 000 forint munkavédelmi bírsággal sújtotta az alperest.

[7] A balesettel összefüggésben (személy 1)-gyel szemben büntetőeljárás is indult, melyben a kirendelt igazságügyi szakértő megállapította, az alperes megsértette a munkavédelemről szóló jogszabályi kötelezettségeit, amikor nem úgy alakította ki a munkavégzés feltételeit, hogy azok megfeleljenek az egészséges és biztonságos munkavégzési feltételeknek. Megállapította továbbá, hogy a felperes megsértette a munkavédelmi előírásokat, amikor a tisztítás során a rossz gyakorlatot követve a munkaeszköz biztonságos voltáról nem győződött meg. A szakvélemény rögzítette, hogy a munkavégzés biztonságos feltételei nem álltak fenn, a csoportvezető és a felperes nem megfelelően hajtották végre a számukra előírt ellenőrzési tevékenységet, felületes volt az öntőgép műszakos átadása, az IP 1000-es öntőgép kezelési utasításából hiányzik a kerámia csatorna tisztításáról szóló leírás, a munkavállalók a berendezést egymásnak átadva követték azt a szabálytalan gyakorlatot, hogy a tisztítás során a gépet nem állították le.

[8] A büntetőeljárásban a nyomozóhatóság (szakértő neve) munkavédelmi szakértőt is kirendelte, aki szakvéleményében rögzítette, hogy a felperes felelős a saját balesetéért, mert a csatornatisztítás előtt nem kapcsolta ki, illetve át kézi üzemmódba a gépet. Ezzel megakadályozta volna a gép automatikus ráindulását. A kezelő pódium felőli oldalon akarta elvégezni a munkát, amit szabályosan csak a gép másik oldaláról lehetett volna. A szakértő megjegyezte ugyanakkor, hogy az anyagban ezzel ellentétes állítások is vannak. A szakvélemény felidézte továbbá a szabványosított Munka Utasítás (SOP) 2021. április 14-i alperes által idézett változatát, amely szerint a tisztítás előtt „az öntőgépet kézi üzemmódba, alaphelyzetbe kell rakni, a lövőegység védőajtójának elhúzása után tudjuk megközelíteni a

kerámiacsatornát.” A szakértő szerint alapvető állampolgári biztonsági ismeret, hogy csak leállított gépet lehet tisztítani.

[9] A felperes személyi körülményeit illetően 1986-ban született, 15 évesen már családot alapított, feleségével hat közös gyermekük van, akik közül egyikük már elköltözött, ötöt közös háztartásban nevelnek. A felperes az általános iskola 8 osztályát végezte el, középiskolai tanulmányait nem fejezte be. Felesége háztartásbeli, gyermekeit gondozza otthonukban. Egy 62 négyzetméteres önkormányzati bérlakásban laknak. A felperesnek a balesetet megelőzően „B” kategóriás jogosítványa volt, rendszeresen vezetett, szabadidejében eljárt gyerekeivel focizni, különböző gyerekprogramokra, maga is focizott baráti társaságban.

[10] A balesetet követően „B” kategóriás jogosítványát bevonták, 2 éven keresztül kapott teljes táppénzt, fizikailag rendszeres támogatásra, ápolásra, gondozásra szorul, kezdetben kerekesszékkal, majd járókerettel közlekedett, később a kereset benyújtása időpontjában már protézist használt. A baleset következtében az egzisztenciális nehézségek okozta szorongás, félelmek miatt pszichiátriai gondozót keresett fel 2021 novemberében, ahol a klinikai depresszió szintjét el nem érő alacsonyabb hangulattal járó állapotot rögzítettek, depresszív hangulatzavar mellett. A felperes jelenleg legfeljebb könnyű fizikai munkát tud végezni, mindennapi tevékenységeiben és önkiszolgálásában nem korlátozott, fizikai állapotában annyiban várható javulás, hogy a ma még olykor jelentkező fantom fájdalmak megszűnhetnek, pszichés állapotában a gyógyszeres és pszichoterápia kezelés eredményezhet javulást.

A kereset és az ellenkérelem

[11] A felperes keresetében 40 millió forint sérelemdíj és kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest, perköltség igényét 1 400 000 forint + áfa összegben számította fel. A személyiségi jogsértés alapját a bekövetkezett munkabalesetben jelölte meg, melyért az alperes tartozik felelősséggel. Érvelése szerint a balesetet követően a korábban önállóan a családját eltartó felperes rendszeres támogatásra, ápolásra, gondozásra szorul, változatlanul nem tudja magát teljes egészében ellátni. Hat gyermeke van, aki közül 5-en még kiskorúak, a baleset következtében beszűkültek a velük töltött szabadidős lehetőségei, a háztartását is át kellett szervezni, mivel a ház körüli munkákat nem tudja megfelelően ellátni. Társasági élete nehézkes lett, kommunikációja elnehezült, mozgáskorlátozottsága miatt feszeng, nehezen tud feloldódni társaságban. Munkavégzési lehetőségei az egészségkárosodás miatt szinte kilátástalanok, amely egzisztenciális félelmei miatt állandó lelki megterhelést jelent számára.

[12] Az alperes ellenkérelmében a keresetet 4 000 000 forint összeg erejéig elismerte, ezt meghaladóan annak elutasítását kérte. Perköltségigényként 1 280 000 forint + áfa összeget jelölt meg. Állítása szerint a felperes megfelelő balesetvédelmi oktatást kapott és a gép működéséről is a szükséges ismeretekkel rendelkezett. A felperes a gép mozgásterébe lépve kezdte meg annak tisztítását, ami meghaladja annak az egyébként valóban szabálytalan gyakorlatnak a kockázatát, hogy a munkavállalók nem állítják le a gépeket tisztítás közben. Azzal, hogy a felperes a mozgó gépalkatrészek közé lépve végezte el a tisztítást, az egyébként nem vitatottan helytelen gyakorlatot is extrém módon meghaladó kockázatot vállalt, ezért a közrehatásának arányára figyelemmel csak 4 000 000 forint összeg erejéig találta megalapozottnak a keresetet.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[13] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest 20 000 000 forint sérelemdíj és annak kamatai felperes javára való megfizetésére, míg ezt haladóan a keresetet elutasította. Rendelkezett továbbá az illeték viseléséről és az alperest 76 200 forint felperes javára fizetendő perköltség megfizetésére is kötelezte. Határozatának indokolásában az Mt. 9. § (1) bekezdésére utalva kifejtette, a munkavállaló és a munkáltató személyiségi jogainak védelmére, ha e törvény eltérően nem rendelkezik a Ptk. 2:42-54. §-ait kell alkalmazni azzal, hogy ezek alkalmazásakor az Mt. kártérítési felelősségére vonatkozó szabályai az irányadók.

[14] Az elsőfokú bíróság mindenekelőtt kiemelte a sérelemdíj nem kártérítés, az a személyiséget ért sérelméért nyújtott másnemű előny, melyre a kártérítés szabályai annyiban vonatkoznak, amennyiben a törvény kifejezetten így rendelkezik. Ugyanakkor azonban a sérelemdíj összegének megállapítása során a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése kifejezetten akként rendelkezik, hogy a bíróságnak az ott írt feltételek között a felróhatóság mértékét is számításba kell vennie és pedig nemcsak a személyiségi sérelmet okozó, hanem az azt elszenvedő fél esetében is. Kiemelte, az alperes a kereset jogalapját nem vitatta, így e körben további bizonyítás lefolytatása nem volt szükséges. A sérelemdíj mértékének megállapítása során mérlegelte, hogy a felperes a baleset bekövetkeztekor mindössze 35 éves volt, alsó végtagjának elvesztése önmagában is az egészség súlyos, maradandó sérelme, de a baleset miatt sérült lelki egészsége is, amely az orvosszakértő szerint a klinikai depresszió szintjét jelenleg nem éri el, azonban a megállapítható hangulatzavar tartósan fennmaradhat. Az elsőfokú bíróság a sérelemdíj mértékénél értékelte továbbá, hogy a felperes nem lesz foglalkoztatható tartós állást, járást igénylő munkakörben, képzetlensége miatt szellemi munkára nincs esélye, könnyű fizikai munka nyilvánvalóan kevés érhető el és számításba kell venni, hogy a felperes a helyváltoztatásban is korlátozott, melyhez kapcsolódó egzisztenciális félelmek hátrányosan befolyásolják életminőségét. Megállapítható az is, hogy a sérelem nemcsak rá, hanem környezetére is komoly hatást gyakorolt, hiszen a felperes családi élete, a szabadidő eltöltése, a gyermekeivel töltött minőségi idő szintén korlátozottabb.

[15] A felróhatóság körében az elsőfokú bíróság kiemelte, azon túl, hogy az alperes a baleset bekövetkezéséért objektív felelősséggel tartozik, felróhatósága is megállapítható. A munkavédelmi eljárásban hozott határozat és a büntetőeljárásban kirendelt mindkét szakértő megállapította, hogy az alperes többszörösen megszegte a részletesen idézett munkavédelmi szabályokat, melyek közül kiemelkedik, hogy a korábban előfordult munkahelyi baleset ellenére az alperes nem intézkedett az iránt, hogy a jövőben hasonló eset ne fordulhasson elő.

[16] Az alperes indítványára a helyszíni szemlén tekintette meg az elsőfokú bíróság a balesetet okozó gépet, ahol az alperes képviselői elmagyarázták a baleset mechanizmusát. Bemutatták azt is hogyan, merről kellett volna elvégezni a tisztítást, a bíróság szerint ez ellentmondott annak, hogy (szakértő neve) szakértőnek a büntetőeljárásban beszerzett szakvéleménye idézi az alperes által csatolt szabványosított munkautasítást, amely szerint a lövőegység védőajtájának elhúzása után lehet megközelíteni tisztítás céljából a csatornát. A helyszínen látható volt az is, hogy az a hely, ahol a baleset bekövetkezett, úgy van kialakítva, hogy oda karbantartás végett be lehet lépni, továbbá maga a tisztítandó csatorna a belépés után könnyen elérhető, miközben a helyszíni szemlén bemutatott megoldás, melynek során a gépkezelőnek a hőtartó kemence és a lövőegység közötti keskeny térbe bebújva kell a

tisztítást elvégezni, nem tűnik sem kézenfekvőnek, sem igazán biztonságosnak, ezzel a megoldással egyébként a szakvélemények nem is foglalkoztak.

[17] Az elsőfokú bíróság szerint tehát a felperest a baleset bekövetkeztében nem azért terheli felróhatóság, mert a lövőegység felől közelítette meg a csatornát, hiszen ez az alperes által hivatkozott és (szakértő neve) szakvéleményében idézett utasításnak megfelel, hanem azért, mert a gépet kézzel nem állította le. A bíróság szerint ugyanakkor ez egy lényegesen kisebb mértékű felróhatóságot jelent, mint az alperesé, aki a szükséges műszaki és munkavédelmi szabályok ismeretében sem tette meg a szükséges lépéseket a baleset elkerülése érdekében.

[18] Az elsőfokú bíróság a sérelemdíj összegszerűségének megállapítása során figyelembe vette a bírói gyakorlatot, melyből az általa relevánsnak ítélt döntéseket részletesen ismertette, határozatában indokát adta továbbá az általa mellőzött bizonyításnak.

A fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés

[19] Az ítélettel szemben az alperes fellebbezést, a felperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő.

[20] Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, és a sérelemdíj összegének 8 000 000 forintra való leszállítását kérte.

[21] Jogorvoslati kérelmében kifejtette, nem vitatja, hogy a balesettel kapcsolatban az alperesi munkáltatót felelősség terheli, ennek oka az, hogy az a szervizajtó, amelyet a felperes elhúzott, nem volt ellátva olyan biztonsági, elektronikai berendezéssel, amely az ajtó nyitására automatikusan leállította volna a gépet. Hivatkozása szerint ugyanakkor az ügyben folyó büntetőeljárásban kirendelt (szakértő neve) munkavédelmi szakértő megállapította, hogy a felperes a felelős a saját balesetéért, mert a csatorna tisztítása előtt nem kapcsolta ki, illetve át kézi üzemmódban a gépet, ezzel megakadályozhatta volna a gép automatikus ráindulását. A kezelőpódium felőli oldalon akarta elvégezni a munkát, amit szabályosan csak a gép másik oldaláról lehetett volna. Megjegyezte továbbá a szakértő, a felperes nem utasításra cselekedett szabálytalanul, hanem saját akaratából végezte így a csatorna tisztítást.

[22] Hangsúlyozta, az elsőfokú eljárás során kiemelten fontosnak tartotta, hogy a bíróság tartson helyszíni szemlét annak érdekében, hogy érzékelhető legyen a felperesi közrehatás a baleset bekövetkeztében.

[23] Hangsúlyozta, az elsőfokú ítélet az alperes terhére róta kvázi súlyosbító körülményként, hogy az öntőgépen a perbeli eset már a második baleset volt. Ezzel kapcsolatban kiemelte, a második balesetnek még halvány rokon vonása sincs a perbeli esettel, az ugyanis teljesen más baleseti mechanizmus során következett be.

[24] Nem osztotta az alperes az elsőfokú bíróság azon álláspontját sem miszerint a felperes közrehatása, felróhatósága lényegesen kisebb mértékű, mint az alperesé. E körben

kiemelte, véleménye szerint az elsőfokon eljáró bíróság a tényállás bizonyos elemeinek értelmezése tekintetében tévedésben volt. A törvényszék beszerezte ugyanis a munkavédelmi és a büntetőeljárás szakértői anyagait, az ezekben rögzítetteket ítélezése alapjául felhasználta annak ellenére, hogy a büntetőeljárásban eljáró két szakértő véleménye között is ellentmondások húzódtak meg. Többek között ezért is indítványozta az alperes a helyszíni szemlét. Az ítélet indokolásának [5] pontja egy alperes által nem ismert, de minden bizonnyal a fenti eljárások valamelyikének szakértői véleményéből idéz részleteket a tisztítási művelet kapcsán. Ez a munkavédelmi szakértőtől származó megállapítás azonban teljesen téves. A gépet a szervizajtó irányából szervizműveletek elvégzése céljából közelítik meg, a tisztítási műveletet a gép másik oldalán kell elvégezni, ahogyan az indoklás [7] pontja is tartalmazza. Az elsőfokú ítélet indoklásának [37] pontja megállapítja, hogy a tisztítási műveletre rendszeresített helyről annak elvégzése kényelmetlen. Ezzel az állásponttal nem lehet vitatkozni, az alperes is osztja ezt a véleményt, de így van kialakítva a gépek rendszere, viszont az erről az oldalról történő tisztítás esetén is a gépet le kell állítani. Ugyanakkor rögzíteni kell azt is, hogy soha, semmikor és senki még csak nem is próbált olyan tisztítási műveletbe fogni, mint a felperes. Ilyen gyakorlat nem volt az alperesi munkáltatónál, mint ahogy eszébe nem jutna senkinek azt megtenni, hogy befűzze magát egy mozgó gép rudazatai közé, ilyen peradat nincs. Arra van hivatkozás az alperes által részleteiben nem ismert, de az eljárás részévé tett dokumentációkban, hogy a tisztítási műveletek során előfordult, hogy a gépet nem állították le a dolgozók, de ez nem olyan tisztítási műveletre értelmezhető, mint amit a felperes végrehajtott, hanem a gép másik oldalán a szabályos kialakítási helyszín használatánál. (Szakértő neve) szakvéleménye tehát erre utal, nem arra a módszerre, amit a felperes alkalmazott, ezért az alperes az indoklás [36] pontjának azzal a megállapításával sem ért egyet, hogy bármiféle precedensül szolgálhatott volna a felperesnek az alperes által túrt helytelen gyakorlata.

[25] Nem helytálló az elsőfokú ítélet indokolásának [38] pontjában rögzített azon megállapítás sem, hogy a felperes által végzett tisztítási művelet, mint balesetveszély, a gyakorlatban létezett volna. Ez az állítás nem valós, erre nézve nincs peradat.

[26] Kiemelte továbbá, a felperes arra a bírói kérdésre, hogy miként következett be a baleset azt válaszolta, hogy becsúszt a gépbe, mert az alperesnél minden olajos. Azon túl, hogy ez nem így van, fizikailag lehetetlen a gépbe való becsúszás, hiszen ott egy rudazaton át kell lépni és a felső testtel pedig a többi rudazat közé kell férkőzni.

[27] Véleménye szerint a felperes a munkavédelmi szabályokkal szembe helyezkedő magatartását tisztán, minden tévedést, félreértést nélkülözően előre látta, tudatában volt annak, hogy a kerámia csatorna tisztítása miatt le nem kapcsolhatott állapotú gép hatósugarába belépni élet- és balesetveszélyes.

[28] E körülményekre figyelemmel az ellenkérelmében foglalt 4 000 000 forint elismerést akként változtatta meg, hogy az elsőfokú ítélet alapján a sérelemdíj mértékét 8 000 000 forintig tudomásul veszi.

[29] A felperes csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és az alperes keresete szerinti marasztalását kérte. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság nem vonta mérlegelési körébe a jogsértés súlyának vizsgálata során a

sérelmet előidéző esemény jellegét. Álláspontja szerint nem szorul bizonyításra az, hogy a baleset rendkívül traumatikus módon ment végbe és az borzasztóan nagy fájdalommal járt. A törvényszéknek a sérelemdíj összegénél figyelembe kellett volna vennie, hogy a sérelemdíjat egyösszegben kell megállapítani, ezért a bíróság most kell, hogy értékelje a rendelkezésre álló körülményeket, de úgy kell értékelnie azokat, hogy szem előtt tartsa azt, hogy a megállapított összeg a teljes sérelmet hivatott kompenzálni. Itt kell figyelemmel lenni arra a tényre, hogy a baleset bekövetkeztekor a felperes csak 35 éves volt, életkörülményei nagymértékben negatív irányban megváltoztak, társadalmi kapcsolatai beszűkültek, mozgáskorlátozottsága miatt életvitele jelentős mértékben megváltozott. A baleset következtében a legalapvetőbb személyiségi jogok közül a testi épség sérelme következett be. A megvalósult sérelem nem gyógyul be, nem kezelhető, nem múlik el sem fizikailag, sem pszichikailag, az az egész hátralévő életében fenn fog állni, ezzel a fizikai helyzettel az abból fakadó lelki nehézségekkel és a baleset traumatikus emlékével együtt kell élnie.

[30] Véleménye szerint a bíróság nem kellő súllyal vette számításba, hogy jelenleg 5 kiskorú, óvodás és iskoláskorú gyermek eltartásáról kell házastársával gondoskodni és házastársa éppen gyermekeik születése miatt mindig is háztartásbeli volt. A most fennálló helyzet tehát roppant nagy terhet jelent hozzátartozója számára, amely hangsúlyosan növeli azokat a félelmeket, melyeket családja lakhatásával, megélhetésével, a gyermekek iskoláztatásával kapcsolatban kell átélnie.

[31] Kiemelte, az elsőfokú bíróság ítéletében hivatkozott döntések mindegyikében az azok alapját képező tények több mint 10 évvel, egy esetben már 20 évvel ezelőtt történtek, a jogerős ítéletek meghozatalára is közel 10 éve került sor. Álláspontja szerint az azóta eltelt időt tekintve a sérelemdíj értékállósága abban az esetben biztosítható csak, ha az elsőfokú ítéletben rögzített összegnél magasabb mértékben kerül megállapításra, figyelemmel a csatlakozó fellebbezésében írt, esetében fennálló egyedi körülményekre is.

[32] Az alperes fellebbezésével összefüggésben tett észrevételében hangsúlyozta, az alperes az iratokkal ellentétesen rögzíti, hogy a balesetet közvetlenül megelőzően milyen műveleteket hajtott végre, miként következett be pontosan a baleset. Ezt ugyanis sem az elsőfokú bíróság, sem a munkabaleset miatt eljáró más hatóság nem tudta megállapítani. Kiemelte, téves az alperes azon állítása, hogy az őt terhelő felelősség oka kizárólag az, hogy a szervizajtó nem volt ellátva biztonsági berendezéssel. A tisztítási műveletet ugyanis munkáltatói utasításra kellett végezni, azt a perbeli esetben a munkavállalók által alkalmazott gyakorlat szerint kivitelezte. Azzal, hogy ezt ismerve, erről tudva az alperesi munkáltatói jogkör gyakorló, illetve a közvetlen munkahelyi irányító nem lépett fel és nem oktatta ki annak rendkívül veszélyes voltára éppen azt erősítették, hogy a veszély relatív, vagyis, hogy bekövetkezésének esélye viszonylag alacsony. Állítása szerint (személy 2) balesete szintén arra a helytelen gyakorlatra volt visszavezethető, hogy a tisztításkor nem állította le, illetve át kézi vezérlésre a gépet, ezen túlmenően az ő esetében is hiányzott a veszélyes tér megközelítését megakadályozó retesz. Ennek ellenére az alperes ezt követően sem intézkedett a szervizajtó pótlása, illetve a szabálytalan gyakorlat megszüntetése végett. Ez egyértelműen az ismétlődő jelleget támasztja alá.

[33] Az alperes a csatlakozó fellebbezésre benyújtott ellenkérelmében fenntartotta a fellebbezésében előterjesztetteket. Kiemelte, téves állítás a felperes részről, hogy a balesettel érintett gépről hiányzott a szervizajtó, az ugyanis nem hiányzott, hanem az ajtón nem

működött olyan biztonsági retesz, ami az ajtó elhúzásánál automatikusan megszakítja a gép áramkörét. Véleménye szerint az elsőfokon eljáró bíróság tisztában volt a felperes életkörülményeiben bekövetkezett változásokkal, azt megfelelően felmérte, illetve kellőképpen értékelte a baleset traumatikus jellegét is. Véleménye szerint a törvényszék igen méltányos volt a felperes felé, épp az életkörülmények megváltozása kapcsán bekövetkezett körülmények súlyozásában, hiszen a felperes nem tudta azt igazolni, hogy az alperesnél végzett munkaviszonyon kívül a korábbi időszakban a családi megélhetés biztosításában hangsúlyos szerepet játszott volna személyes közreműködése.

[34] Az ítéltábla a másodfokú eljárásban anyagi jogi pervezetés körében felhívta az alperest azon állításának bizonyítására, miszerint a felperes olyan tisztítási módot választott, illetve olyan helyről végezte azt el, melyet rajta kívül senki nem alkalmazott az alperesi munkáltatónál. Alperes kötelessége azon állításának bizonyítása is, miszerint az elsőfokú ítélet által említett szabványosított munkautasítás (SOP) a karbantartási jellegű tisztítási folyamatra vonatkozott és nem a balesettel érintett kerámiacsatorna tisztítására.

[35] Ezzel összefüggésben az alperes tanúk meghallgatására vonatkozó bizonyítási indítványt terjesztett elő, melynek teljesítését a felperes a másodfokú eljárásban előterjesztett beadványában kifejezetten ellenezte. Hivatkozása szerint mivel az alperes a gép megközelítésének irányára vonatkozó helytelen gyakorlatra nyilatkozatot először a fellebbezési kérelmében terjesztett elő, e körben bizonyítás nem foganatosítható, és bizonyítási indítványa is elkésett. Hangsúlyozta, az elsőfokú eljárásban beszerzett büntetőiratok között elfekvő (személy 3) gyanúsított kihallgatásáról készült jegyzőkönyv (személy 2) balesetével összefüggésben rögzítette, hogy a munkavállaló nem a helyes oldalról ment fel a gépet takarítani.

[36] A másodfokú eljárásban csatolta továbbá a (büntetőügy száma) sz. jegyzőkönyvét, melyben a jogerős ítéleti tényállás rögzíti, hogy a vád tárgyává tett szabálytalan munkavégzés (így a felperes munkahelyi balesete is) azért tudott megvalósulni, mert több év alatt olyan helytelen gyakorlat alakult ki az üzemben a csatorna tisztításakor, amely szerint a munkavállalók nem állították át a gépet kézi vezérlésre azzal a céllal, hogy ne kelljen leállítani a berendezést. Ez álláspontja szerint azt a tényállítást bizonyítja, hogy az alperesnél szabálytalan gyakorlat állt fenn a gépek tisztítása során. Ennek a gyakorlatnak a célja pedig a minél nagyobb darabszám elérése volt.

Az ítéltábla döntése és annak indokai

[37] A fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés egyaránt alaptalan.

[38] Az ítéltábla mindenekelőtt kiemeli a felülbírálat terjedelmét illetően az alábbiakat:

A Pp. 376. §-a szabályozza a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörének korlátait. E rendelkezés (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét – a (2), (4) bekezdésben foglalt eltéréssel – az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolhatja. Ilyen korlátnak minősülnek

a 371. § (1) bekezdés a), d) pontjában megjelölt tartalmi követelmények körében előadottak. Ez azt jelenti, hogy a 371. § (1) bekezdésében foglaltak miatt korlátnak minősül – egyebek mellett – hogy a fellebbező milyen konkrét döntést kér a másodfokú bíróságtól atekintetben, hogy az mennyiben változtassa meg vagy helyezze hatályon kívül az elsőfokú ítélet kifogásolt rendelkezését vagy részét és ezt milyen okból tegye, továbbá, hogy a fellebbező milyen anyagi, illetve eljárásjogi jogszabálysértést jelöl meg fellebbezése alapjául. Azzal tehát, hogy a fellebbező milyen határozott kérelmet és milyen indokkal ad elő egyúttal kijelöli a másodfokú bíróságtól kért felülbírálat tárgyát és körét. Emellett lényeges korlátot jelent az is, hogy a Pp. 369. §-a meghatározza a felülbírálati jogkör milyen keretek között gyakorolható. Bár a gyakorolni kért felülbírálati jogkört 2021. január 1 napjától a feleknek nem kell megjelölniük, miután azonban a másodfokú bíróságot – a Pp. 370. § (1) bekezdése és 371. § (1) bekezdés a-d) pontjainak együttes értelmezése szerint – kötik a felek által előadott kérelmek, jogszabálysértések és indokok, a feleknek kell nyilatkozataikat olyan részletességgel előadni, amely alapján a másodfokú bíróság számára egyértelműen beazonosíthatóvá válnak a gyakorolható felülbírálati jogkörök keretei és korlátai.

[39] A perbeli esetben az alperes fellebbezése és a felperes csatlakozó fellebbezése a kereset jogalapját nem, kizárólag az összecszerűséget érintette, így a felülbírálat köre is kizárólag e tényre terjedhetett ki.

[40] Kiemeli továbbá az ítéltábla, hogy a felperes csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és az alperes keresete szerinti marasztalását kérte a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján. Felülbírálati jogkörként a Pp. 369. § (3) bekezdés d) pontját jelölte meg és kérte, hogy a csatlakozó fellebbezésében felhozott indokok alapján az ítéltábla mérlegelje felül az elsőfokú bíróságnak az anyagi jogszabályok szerinti mérlegelési jogkörben hozott döntését. Ebből következően a felperes csatlakozó fellebbezésében a Pp. 369. § (3) bekezdés a) vagy b) pontja szerinti felülbírálati jogkört nem jelölt meg, ilyenre jogorvoslati kérelmében nem is hivatkozott, tehát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást nem kifogásolta. Bár általánosságban utalt a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésére, azonban nem jelölt meg konkrétan olyan bizonyítékot, amely mérlegelését kifogásolná és olyan tényállási elemet sem, amelynek módosítását vagy kiegészítését kérné. A másodfokú eljárásban ezért a tényállás azon része, miszerint a felperes bal lábával belépett a munkahenger szára és az úthosszmérő rudazat közé (elsőfokú ítélet 3. oldal [6] pont) már nem volt felülbírálható erre irányuló fellebbezés hiányában, így a felperes azon hivatkozása, miszerint nem belépett, hanem megcsúszott és beesett, a baleset során nem volt vizsgálható érdemben és a tényállás e körben módosítható sem volt.

[41] A felperes érvelésével szemben nem volt akadálya a másodfokú eljárásban az alperes által indítványozott tanúbizonyítás részbeni elrendelésének, mivel e beadványát az alperes az ítéltábla anyagi jogi pervezetését követően, a bíróság felhívására terjesztette elő.

[42] A fentiek előre bocsátását követően az alperes fellebbezését és a felperes csatlakozó fellebbezését illetően érdemben az ítéltábla álláspontja a következő volt.

[43] Alperes fellebbezése

[44] Az alperes fellebbezési érveinek lényege szerint az elsőfokú bíróságtól eltérő jogkövetkeztetés levonását kérte a felperes balesetben való közrehatásának, felróhatóságának mértéke tekintetében. Hivatkozásainak esszenciája szerint ugyanis amiatt, hogy a felperes a tisztítási feladat végrehajtására egy senki más által nem követett, a munkáltató által eltűrt hibás gyakorlattól eltérő, extrém kockázattal járó megoldást választott, az elsőfokú bíróság álláspontjától lényegesen nagyobb mértékben és magasabb fokú felróhatósággal járult hozzá a saját balesetéhez. Az ítéltáblának tehát a fellebbezés kapcsán erről kellett állást foglalnia.

[45] Az ítéltábla a másodfokú eljárás során az anyagi jogi pervezetés körében tájékoztatta az alperest arról, hogy az alperest terheli azon állításának a bizonyítása, hogy a munkáltatónál kialakult helytelen gyakorlat eltért attól a módtól, amit a felperes választott a tisztításra, az alperes perfelvételi nyilatkozata nem terjedt ki ezen körülmény bizonyítására. Az alperes a tanács elnökének kérdésére pontosította fellebbezését tekintetben, hogy álláspontja szerint az elsőfokú ítélet [12] pontjában szereplő megállapítás a szabványosított munkautasítás (SOP) tekintetében nem a kerámiacsatorna tisztítására, hanem a karbantartási munkálatokra vonatkozik, megítélése szerint ez a szakértő által említett és hivatkozott munkautasításból is így olvasható ki. Arra vonatkozóan tanúbizonyítást ajánlott fel, hogy arról az oldalról, ahol a felperes végezte el a kerámiacsatorna tisztítását a baleset során, senki más nem kísérelte meg ezt a munkafolyamatot korábban, az nem volt gyakorlat az alperesi munkáltatónál, ezt kizárólag a felperes kísérelte meg a munkagép ezen oldaláról. Az ítéltábla a másodfokú eljárás során a tanúbizonyítási indítványnak részben eleget tett, a legrégebben alperesi munkáltatónál dolgozó alkalmazottakat a másodfokú eljárásban tanúként meghallgatta. Ezen túlmenően a tanúbizonyítást mellőzte, mivel a megidézett tanúk meghallgatása a vizsgált tény tisztázására elégséges volt, vallomásuk fényében nem volt várható a további bizonyítástól más eredmény. Az ítéltábla álláspontja szerint azonban az alperes a másodfokú eljárásban kiegészített bizonyítási eljárás adatai alapján sem tudta bizonyítani fenti állítását. A meghallgatott tanúk a tisztítási folyamatot illetően teljes mértékben ellentmondásosan nyilatkoztak, (tanú 1) tanú azonban például azt adta elő, hogy a tisztításhoz be kell lépni a gép alkatrészei közé, csak figyelni kell, tudomása szerint másokkal is előfordult, hogy abból az irányból és oly módon tisztították a gépet, ahogy a felperes is, amikor őt a baleset érte (Mf.I.40.068/2023/12. sz. jegyzőkönyv 5. oldal 2. bekezdés). (Tanú 2) tanú ugyan előadta, hogy a gépnél célszerűbb hátulról megközelíteni a tisztítandó csatornát, mert így nem kell áthajolni a kalapácson, a mozgó alkatrészen és ezért könnyebb volt erről a tisztítás, ugyanakkor előadta azt is, hogy mindenkinél egyéni volt, hogy hogy takarítja a gépet, előlről, vagy hátulról, mindenfajta módszer előfordult és erről tudtak a vezetők (12. sz. jegyzőkönyv 7. oldal 2. bekezdés). A tanú kifejezetten előadta továbbá, hogy más is beléphetett oda, nemcsak a felperes. E tanúvallomások az alperes azon hivatkozását, miszerint kizárólag a felperes végezte oly módon a kerámiacsatorna tisztítást, amely a balesetet előidézte és ezáltal extrém kockázatot vállalt, nem támasztották alá, ezért az ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított sérelemij összegének leszállítására nem látott indokot.

[46] A felperes csatlakozó fellebbezését illetően az ítéltábla az alábbiakat emeli ki:

[47] A felperes csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását és az alperes keresete szerinti marasztalását alapvetően arra hivatkozva kérte, hogy az elsőfokú bíróság nem, vagy nem kellő súllyal vonta mérlegelési körébe a jogsértés súlyának vizsgálata során a sérelmet előidéző esemény jellegét, azt, hogy a baleset rendkívül traumatikus módon ment végbe, borzasztó nagy fájdalommal járt, hogy a sérelemdíjat egyösszegben kell megállapítani, tehát a bíróságnak most kell, hogy értékelje a

rendelkezésre álló körülményeket, de úgy kell értékelni azokat, hogy szem előtt tartsa azt, hogy a megállapított összeg a teljes sérelmet hivatott kompenzálni. Hangsúlyozta, a baleset által legalapvetőbb személyiségi jogai, emberi méltóság, testi épség közül a testi épség sérelme következett be, a megvalósult sérelem pedig nem gyógyul be, nem kezelhető ki, nem múlik el sem fizikailag, sem pszichikailag, az az egész hátralévő életében fenn fog állni. Hiányolta annak kellő súllyal történő figyelembevételét is, hogy a baleset fiatalon érte és családjára is negatív hatással volt.

[48] Csatlakozó fellebbezésében felülbírálati jogkörként a Pp. 369. § (3) bekezdés d) pontjára hivatkozott. A felhívott jogszabályi rendelkezés a másodfokú bíróság felülbíráhatja az elsőfokú bíróság ítélete anyagi joginak való megfelelését, az anyagi jogi felülbírálat során jogszabálysértés megállapítása nélkül is felülmérlegelheti az elsőfokú bíróságnak az anyagi jogszabályok szerinti mérlegelési jogkörben hozott döntését. A sérelemdíj összegének meghatározására vonatkozóan az anyagi jogi mérlegelés jogszabályi hátterét a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése tartalmazza. Eszerint a sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire, különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására tekintettel egyösszegben határozza meg. Az ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság e körülményeket helyesen mérlegelte, mérlegelését részletesen indokolta ítéletének [33]-[41] bekezdéseiben, kitérve a felperes által kifogásolt valamennyi szempontra, amelyek mérlegelésével az ítéltábla egyetért. E körben az ítéltábla egyetért az elsőfokú bíróság indokaival tekintetben is, hogy a felperes felróhatóságát önmagában megalapozó körülmény az, hogy a kerámia csatorna tisztítása előtt a gépet nem állította le. Tisztában kellett lennie azzal, hogy viszonylag rövid idő (kb. 30 másodperc) áll rendelkezésére a tisztítási művelet elvégzésére, ezt követően a mozgó alkatrészek ismét elkezdenek működni, amely fokozott balesetveszélyt jelent. Mivel a sérelemdíj mértékének megállapítása során kármegosztásnak nincs helye (BH 2021.49. sz. döntés), ezért a felperes saját felróható magatartását a sérelemdíj összegének meghatározásánál kell figyelembe venni.

[49] Iratellenesen állította a felperes csatlakozó fellebbezésében, hogy sem fizikai, sem pszichés állapotában javulás nem várható. Ezzel ellentétben az elsőfokú bíróság is rögzítette ítéletében tényállási szinten (5.M.70.086/2022/23. [18] bekezdés), hogy a felperes fizikai és pszichés állapotában is elérhető javulás.

[50] Az elsőfokú bíróság a sérelemdíj összegének meghatározásakor kifejezetten figyelembe vette a bírói gyakorlatot, ugyanakkor a felhozott döntések tekintetében – a felperes téves hivatkozásával szemben – azt is figyelembe vette, hogy azok 6, illetve 12 évvel korábbi értékviszonyok mellett születtek, ezért eleve magasabb összegből indult ki, így az ügy összes körülményét okszerűen mérlegelve helyesen állapította meg a sérelemdíj összegét.

[51] Olyan indokot tehát a felperes sem tudott megjelölni a csatlakozó fellebbezésében, amely a sérelemdíj összegének felemelését indokolta volna.

[52] A fellebbezési pertárgyérték 12 000 000 forint, a csatlakozó fellebbezési pertárgyérték 20 000 000 forint volt, a másodfokú eljárás pertárgyértéke tehát összesen 32 000 000 forint. Az alperes 62,5 %-ban, a felperes 37,5 %-ban lett pernyertes. Erre figyelemmel a 32/2003. (VII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése

alapján felszámítható 800 000 forint ügyvédi munkadíj figyelembevételével az alperest 500 000 forint, a felperest 300 000 forint perköltség illetné meg pernyertességük arányában. Az ítéltábla a Pp. 82. § (2) bekezdésének és 83. § (2) bekezdésének alkalmazásával csak a különbözet megfizetéséről rendelkezett, a nagyobb részt pernyertes alperes javára, áfával növelten.

[53] A másodfokú eljárásban felmerült fellebbezési eljárási illeték az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (1) bekezdése és 46. § (1) bekezdése értelmében 960 000 forint, amelyet e körben teljes pervesztességére tekintettel az alperes köteles viselni a Pp. 83. § (2) bekezdése és 102. § (1) bekezdése alapján, amit fellebbezésével egyidejűleg megfizetett, ezért arról az ítéltáblának nem kellett rendelkeznie. A csatlakozó fellebbezéssel kapcsolatban felmerült eljárási illeték az Itv. 39. § (1) bekezdése és 46. § (4) bekezdése alapján 800 000 forint, amely a Pp. 83. § (2) bekezdése és 102. § (6) bekezdése alapján marad az állam terhéen.

Szeged, 2024. június 11.

Dr. Szöllősiné dr. Tóth Zsuzsanna s.k.

Dr. Bálint Attila s.k.

Dr. Telegdy Gergely s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró